Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Lapin sairaanhoitopiirin lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 131/2021 vp)

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tartuntatautilakia siten, että ulkomaista alkuperää olevien covid-19-tartuntojen Suomeen leviämisen ehkäisemiseksi säädettyjen väliaikaisesti voimassa olevien säännösten voimassaolo jatkuisi 31.12.2021 asti. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös valtion korvausvelvollisuudesta kunnille ja kuntayhtymille todistusten tarkastamisesta ja covid-19-testauksesta aiheutuvista kustannuksista. Niin ikään ehdotetaan lisättäväksi virka-apua täydentävää sääntelyä Tullin osalta. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallisesta käytöstä.

Tärkeimmät sisällölliset huomiot ehdotuksesta

Lapin sairaanhoitopiiri *pitää perusteltuna säätää ns. koronapassista* ja sen käytöstä vaihtoehtoisena keinona ehkäistä tartuntojen leviämistä yleisötilaisuuksissa tai muissa määritellyissä tiloissa silloin kun muutoin jouduttaisiin 58 §, 58a§ tai 58d§ perusteella rajoittamaan toimintaa. Säätelyä ehdotetaan valitettavan myöhään suhteessa pandemian hallintaan väestön rokotuskattavuuden edetessä niin, ettei rajoituksille enää ole näköpiirissä perusteita. Lisäksi ehdotetussa säätelyssä on jätetty huomiotta muut turvallisten tilaisuuksien järjestämisen keinot, kuten pika-antigeenitestien käyttö, joilla mm. Lapissa on toteutettu suurten osallistujajoukkojen turvallisia tilaisuuksia kohtuullisin kustannuksin. Aiemmassa vaiheessa olisi säätelyllä ollut mahdollista vaikuttaa yhteiskunnan toimintojen nopeampaan normaalistumiseen.

Rokotuskattavuuden edistymisen vuoksi Lapin sairaanhoitopiiri *pitää rajaturvallisuuden pykälien (16a-g§) voimassa olon jatkamista osin tarpeettomana ja osin jättää arvioimatta niiden oikeasuhtaisuutta koko maan kannalta*. Lapin sairaanhoitopiirin jäsenkuntien alueella sijaitsevien maahantulopisteiden kautta ei viimeisten viikkojen aikana ole todettu yhdenkään tartunnan levinneen väestöön vaikka yhtään tartunnan kantajaa ei rajoilta ole pistokoeluonteisessa tarkastustoiminnassa todettukaan. Vähintään 16 d § (testaus maahan saapumisen jälkeen) tulisi jättää säätämättä hyödyttömänä sekä käytettävissä olevin voimavaroin mahdottomana lain tarkoittamassa laajuudessa toteuttaa sekä valvoa sen toteutumista.

Rajanylittäjien todistusten tarkastaminen, testaaminen ja neuvonta ovat kunnille täysin uusia tartuntatautilain muutoksella säädettyjä tehtäviä ja niiden *rahoitus tulee valtion toteuttaa täysimääräisesti*. Ehdotettu 79 § säätää epämääräisesti korvattavaksi näistä tehtävistä aiheutuvat lisäkustannukset. Säädös tulisi korjata niin, että valtio vastaa kunnille ja kuntayhtymille 16 a, 16b, 16d ja 16e §:stä aiheutuvista kustannuksista.

Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Hallintokeskus
PL 8041
96101 ROVANIEMI

Puhelin (016) 3281
Telefax (016) 328 2029
Sähköposti: etunimi.sukunimi@lshp.fi
Y-tunnus: 0819616-7

Virka-avusta on säädetty asianmukaisesti lisävaltuuksia Tullille. Lapin sairaanhoitopiiri kiinnittää huomiota edelleen aiempien lausuntojensa mukaisesti siihen, että poliisilla, pelastusviranomaisella, puolustusvoimilla, rajavartiolaitoksella ja tullilla on velvollisuus antaa virka-apua vain mikäli avun antaminen ei vaaranna niiden muiden tärkeiden tehtävien suorittamista. *Laissa tulee selkeyttää olisiko ja millä perusteella terveysviranomaisilla oikeus pysäyttää kulkuneuvoja ja ohjata liikennettä rajoilla mikäli virka-apua ei olisi saatavissa* ja onko tartuntatautilain yleisin valtuuksin kuntien tartuntataudeista vastaavilla viranomaisilla harkintavaltaa ihmisten liikkumisen tai toiminnan rajoittamiseen muutoinkin kuin mitä laissa on yksityiskohtaisesti määrätty.

Yksityiskohtaisempia pykäläkohtaisia huomioita

16 a § 2 momentissa käytetään käsitettä hyväksytty rokotussarja. 16 g § 1 momentissa taas käsite on hyväksyttävä rokotussarja. Muotoilut kannattaisi yhdenmukaistaa väärinkäsitysten välttämiseksi. Rokotussarjan hyväksyttävyys esitetään jostain syystä 16 g §:ssä, joka säätää todistuksen luotettavuudesta. Luontevampi sijainti olisi 16 a §, jossa hyväksytyn rokotussarjan käsitettä käytetään jo useita kertoja.

16 c § 2 momentin muotoilu (…henkilöä, joka on viimeisen 14 vuorokauden aikana ennen Suomeen saapumistaan oleskellut vain sellaisessa maassa tai sellaisella alueella…) on aiempaa selkeämpi. Lakiehdotuksen perusteluissa tulisi avata edes yksi esimerkki keinoista, joita tuollaisen oleskelun osoittamiseksi maahan saapujalla olisi käytettävissään niin, että asia ei olisi pelkästään luottamuksen varainen. Rajakunnan terveysviranomaisella tai virka-apuviranomaisella ei ole mitään tosiasiallista mahdollisuutta todentaa oleskeluväitettä ja näin säädöksen perusteella ei voi velvoittaa ketään turvalliselta alueelta saapuvaa testiin tai esittämään todistusta rokotuksista.

16 d § toisesta testistä ei ole ollut toteuttamiskelpoinen tähän mennessä. Maahantulokunnat eivät missään tapauksessa kykene järjestämään testejä missä tahansa päin maata 72-120 tunnin kuluttua maahan tulosta liikkuville tai oleskeleville maahan tulijoille. Finentry ei ratkaise asiaa koska voimavaroja ei ole käytettävissä maahantulijoiden jäljittämiseen, mikäli he eivät itse testeihin hakeudu. Perustelutekstissä kerrottiin, ettei Lapin sairaanhoitopiirin alueen kunnat ole ottamassa Finentryä ollenkaan käyttöön. Tieto pitää paikkansa ja perusteena on se, ettei Finentryä haluttu kehittää Lapissa käytössä olevien pika-antigeenitestien toimintamallia tukevaksi. Tästä syystä Lapissa kehitettiin ja otettiin käyttöön oma Laplandentry-järjestelmä maahantulijoiden tietojen hallintaan.

16 e § neuvontavelvollisuus, joka on merkittävästi enemmän henkilöstövoimavaroja edellyttävä kuin pelkkä tiedotusvelvollisuus, on resurssien haaskausta eikä oikeasuhteista tilanteissa, joissa henkilöstön riittävyys väestön palvelutarpeisiin on tiukoilla. Neuvontavelvollisuus tulisi keventää informointivelvollisuudeksi.

58 i ja j § ovat yleisesti vaikeasti luettavia ja sisältävät tarpeetonta toistoa ensimmäisissä momenteissaan. 58 i § 3 momentin sana vaihtoehtoisesti on merkitykseltään epäselvä ja ilmeisesti turha. 58 i § 4 momentissa säädetään kielto poiketa 58 §:n nojalla kokonaan kielletyissä yleisötilaisuuksissa todistuksen edellyttämisellä asetetusta rajoituksesta. 58 §:ssä ei kuitenkaan säädetä kuin sulkemisesta tai kieltämisestä. 58 §:ää tulisi muuttaa, mikäli sillä tarkoitetaan jotain muunlaisia rajoituksia.

Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Hallintokeskus
PL 8041
96101 ROVANIEMI

Puhelin (016) 3281
Telefax (016) 328 2029
Sähköposti: etunimi.sukunimi@lshp.fi
Y-tunnus: 0819616-7

58 i § 6 momentissa säädetään asetuksen antamisen edellytyksistä. Covid-19-rokotusohjelman vaikuttavuuden heikentymisen tulee olla mm. yllättävää. Perusteluista ei kuitenkaan ilmene kuinka kauan yllättävyys voi sellaisenaan jatkua. Saman momentin mukaan valtioneuvoston on tarkoin seurattava asetuksen ajantasaisuutta ja se on välittömästi kumottava, jos edellytykset eivät enää täyty.

58 j § 1 momentissa säädetty mahdollisuus tarkistaa todistusten voimassaolo ”manuaalisesti” voisi olla sanoitettavissa osuvamminkin, esim. ”ilman sähköistä lukijaohjelmaa”.

Jari Jokela
sairaanhoitopiirin johtaja
Lapin sairaanhoitopiiri

Jukka Mattila
johtajaylilääkäri
Lapin sairaanhoitopiiri

Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Hallintokeskus
PL 8041
96101 ROVANIEMI

Puhelin (016) 3281
Telefax (016) 328 2029
Sähköposti: etunimi.sukunimi@lshp.fi
Y-tunnus: 0819616-7